

Bilaga 1. Metod

Mer om metod och material.....	2
Fallstudie	2
Nio skolor	2
Tre ämnen.....	2
Intervjuer	4
Undersökningstillfälle 2011	5
Undersökningstillfälle 2012	6
Undersökningstillfälle 2014	7
Intervjuguide, exempel från 2011	9
Enkäter	16
Enkät 2014	16
Urval	16
Datainsamling	16
Bortfall	16
Frågekonstruktion	19
Enkätformulär	19
Analys.....	31
Enkät 2012	31
Enkät 2004	32

Mer om metod och material

Undersökningens viktigaste material är en fallstudie av nio skolor över tid. Därtill används enkätdata från några lärarenkäter, främst en egeninitierad lärarenkät som genomfördes hösten 2014. Nedan beskrivs dessa mer i detalj: först fallstudien och därefter enkäterna.

Fallstudie

Fallstudien är huvudsakligen baserad på longitudinella intervjustudier gjorda på nio skolor. Att intervjustudierna är longitudinella innebär att intervjuer har gjorts vid tre undersökningstillfällen, höstterminen 2011, höstterminen 2012 och vårterminen 2014.¹ De som har intervjuats är lärare i kemi, svenska och samhällskunskap i årskurserna 7-9,² rektorer och specialpedagoger alternativt i förekommande fall speciallärare, samt företrädare för skolornas huvudmän.

Tillgängliga kvantitativa data för skolorna och dokument som tagits fram på skolorna har bidragit med kompletterande information till fallbeskrivningarna.

Nio skolor

I urvalet av skolor valde vi i första hand en spridning utifrån elevresultat mätt med genomsnittligt betyg i årskurs 9. Av de nio skolorna i urvalet har fem skolor ett medelvärde under rikssnittet, två skolor ett medelvärde över rikssnittet och resterande två i mellanskiktet. Motiveringen att välja fler skolor med låga resultat grundar sig på de långsiktiga reformmålen om ökad måluppfyllelse och likvärdighet. Även om kunskapsutvecklingen i vissa internationella studier har varit negativ på alla prestationsnivåer, är det de lågpresterande eleverna som ses som det mest brännande problemet.

I urvalet av skolor strävade vi därefter att inom dessa kategorier välja skolor med en variation utifrån antal elever på skolan, elevernas bakgrund och kommunstorlek. Både fristående och kommunala huvudmän är representerade i urvalet. Motiveringen för dessa kriterier är att se huruvida skolornas sammanhang har spelat roll för hur reformerna landat.

Tre ämnen

De tre ämnen som fokuseras representerar olika typer av ämnen med olika traditioner.³ Svenskämnet har traditionellt en stark ställning i grundskolan som ett av tre tidigare behörighetsgivande ämnen (jämte engelska och matematik). I och med de nya behörighetsreglerna till gymnasiet, där kraven varierar mellan olika gymnasieprogram, har svenskämnet inte längre riktigt samma exklusiva ställning.

¹ Besöken 2011 och 2012 spilde i något fall över på nästkommande termin, alltså vårterminen 2012 respektive vårterminen 2013.

² På någon av de mindre skolorna i urvalet där det varit få lärare per ämne, har även lärare för lägre årskurser och andra ämnen intervjuats.

³ För beskrivningar av de tre ämnena, se ämnesbilagorna till Skolverket 2008: *Kursplanen – ett rättvisnäre? Lärare om kursplanerna i svenska, samhällskunskap och kemi*, Rapport 310.

Förutsättningarna för bedömning och betygssättning har också varit annorlunda i svenska jämfört med övriga två ämnen, i och med att ämnet länge har prövats i nationella prov (och tidigare centralprov). I kemi genomfördes nationella prov för första gången 2009 och då som en utprövningsomgång. I samhällskunskap genomfördes nationella prov första gången 2013, också det en utprövningsomgång. En annan likhet mellan samhällskunskap och kemi, är att de under den tidigare läroplanen tillhörde block av ämnen (de samhällsorienterande ämnena respektive de naturorienterade ämnena) som också från och med kursplanerevideringen 2000 var möjliga att betygssätta som block. Denna möjlighet togs bort i och med Lgr 11. Fortfarande gäller att det centrala innehållet för årskurs 1-3 är gemensamt för SO respektive NO.

Samtidigt skiljer sig kemi och samhällskunskap åt i viktiga avseenden. I Skolverkets nationella utvärdering 2003 (NU 03) värderades kemiämnet relativt negativt av många elever. En förhållandevis låg andel elever ansåg att kunskaper i kemi var viktigt (bara ämnet bild samlade en mindre andel elever). Kemiämnet ansågs också vara det minst intressanta ämnet. Paradoxalt nog ansågs det vara det svåraste av alla skolämnena och samtidigt det ämne där eleverna ansträngde sig minst. Kemi, fysik och matematik var också de ämnen där lärarna angav den största andelen omotiverade elever.⁴

SO-ämnena framstod i NU 03 som ”medelämnena”, i det att de jämfört med andra skolämnena ansågs ”medelsvåra”, ”medelintressanta” och eleverna ansträngde sig ”medelmycket”.⁵ Däremot låg de i topp på frågan om hur mycket lärarna diskuterade med eleverna. Samhällskunskap ansågs som ett viktigt ämne av många elever (strax efter matematik, engelska och svenska). Eleverna ansåg dessutom att SO-lärarna var de som undervisade bäst. SO-lärarna, å sin sida, var i hög grad nöjda och positivt inställda. De trivdes bättre än genomsnittet av lärarna: ca 96 procent angav att de trivdes bra eller mycket bra med arbetet som lärare och med eleverna och nästan samtliga ansåg att de hade ett meningsfullt arbete.

Samhällskunskap har också av tradition setts som ett ämne med ett särskilt ansvar för den demokratiska värdegrunden. Läroplanens gemensamma delar anger visserligen att detta är hela skolans ansvar. Men i den tidigare kursplanen för samhällskunskap (under Lpo 94-tiden), fanns detta också explicit uttryckt i ämnets mål att sträva mot. Skolan skulle i sin utbildning i samhällskunskap bland annat sträva efter ”att eleven omfattar och praktiserar demokratins värdegrund” och utvecklar ”en tilltro till den egna förmågan att aktivt delta i samhällslivet och påverka samhällsutvecklingen”.⁶ Dessa mål rörande elevernas värderingar och tilltro, finns inte kvar ämnets kursplan i Lgr 11. Denna skillnad mellan den förra och nuvarande kursplanen kommenteras, intressant nog, inte i våra intervjuer, trots att ämnets roll som ”demokratifostrare” har en lång tradition och också kom tydligt till uttryck i lärarenkäterna som genomfördes inom ramen för NU 03.

⁴ Skolverket 2004: *Nationella utvärderingen av grundskolan 2003. Sammanfattande huvudrapport*. Rapport 250. S. 72-77.

⁵ Dessa resultat från NU 03 refereras i ämnesbilagan för samhällskunskap i Skolverket 2008 *Kursplanen – ett rättesnöre? Lärare om kursplanerna i svenska, samhällskunskap och kemi*, Rapport 310.

⁶ Skolverket: *Kursplaner 2000*, s.87.

Intervjuer

Med intervjuerna har vi velat ta reda på hur reformpaketets olika delar landar i olika sammanhang och om reformerna leder till några förändringar i lärarnas praktik. Intervjuerna var halvstrukturerade till sin karaktär, vilket innebär att det har funnits en intervjuguide med förberedda frågor, men med utrymme för att under intervjun följa upp respondenternas individuella svar. I nästa avsnitt bifogas som ett exempel en intervjuguide från den första intervjuomgången.

Vi har ställt öppna frågor kring vad skolorna har uppmärksammat och arbetat med av de olika nyheterna på skolans område, men också mer specifika frågor kring lärarnas arbete vad gäller planering, undervisning och bedömning och hur deras arbete har förändrats i och med reformerna på skolans område.

Att ta reda på vad lärarna faktiskt gör och vad de har förändrat, är kopplat till två svårigheter. Den första rör själva intervjun som metod. Hur kan vi genom en intervju ta reda på vad lärarna gör? Den andra svårigheten rör de faktiska nyheterna i Lgr 11. Vad som är nytt jämfört med Lpo 94 är i viss mån en tolkningsfråga och därmed är det inte helt entydigt vad vi kan förvänta oss att lärarna ska ha ändrat på. För att överbrygga detta har vi försökt ställa så konkreta frågor som möjligt i intervjuerna om hur lärarna gjorde förut och hur de gör idag. Lärarna har så konkret som möjligt fått beskriva hur de gör och vad de har förändrat. Någon fråga utgick från, enligt vår bedömning, nyheter i det centrala innehållet. Lärarna fick förklara hur de undervisar om det specifika innehållet idag och om det utgör någon skillnad mot förut. Vi bad också lärarna ta med aktuella bedömningsunderlag att diskutera till intervjuerna. Lärarna fick förklara hur de gör idag och vilken skillnaden är emot förut.

Frågeställningarna har varierat vid de olika undersökningstillfällena. Vi har låtit intervjuerna präglas av situationen på skolan. Undersökningstillfällena 2012 och 2014 utgjorde också en uppföljning av vad som sagts vid de tidigare tillfällena, alltså en form av uppföljning av tidigare intervjuer.

Genom att göra en longitudinell intervjustudie och alltså återkomma till skolorna, har vi kunnat följa lärarnas arbete från första terminen, höstterminen 2011, med den nya samlade läroplanen och fram till att de elever som då gick i årskurs 7, fick sitt slutbetyg för grundskolan vårterminen 2014. För att på nära håll kunna följa skolornas och lärarnas arbete över tid har vi i möjligaste mån försökt intervjua samma lärare vid alla tre tillfällen. På grund av omorganiseringar och att lärare av olika anledningar slutar, har detta inte alltid varit möjligt. På skolorna har det också hänt att lärare har bytt undervisningsämne mellan våra undersökningstillfällen. Då har vi valt att ändå hålla kvar den läraren i undersökningen även om lärarens ämnesfokus blir ett annat i intervjun.

Vid det första undersökningstillfället intervjuade företrädesvis lärare i årskurs 7. Tanken var att vi skulle få följa dem 2012 med frågeställningar kopplade till årskurs 8 och 2014 med frågeställningar kopplade till årskurs 9. Det visade sig dock att lärarna inte i alla fall följde med eleverna från årskurs 7 och hela vägen fram till slutbetyget. Vi har även här fått anpassa intervjuerna utifrån situationen på skolan.

Intervjuerna på skolnivå har gjorts vid skolbesök.⁷ På varje skola har genomförts intervjuer med lärare i kemi, samhällskunskap och svenska, liksom intervjuer med rektor och specialpedagog (eller i förekommande fall speciallärare). Den exakta utformningen har varierat mellan skolorna, beroende på storlek och organisation.

För varje skola har också intervjuer med den huvudman som skolan tillhör genomförts. I första hand intervjuades skolchefen (eller motsvarande förvaltningschef för grundskolan) och en skolpolitiker i form av ordföranden i den nämnd/styrelse som ansvarar för grundskolorna i kommunen. I något fall har även ytterligare intervju-personer tillkommit på kommunal nivå, exempelvis utvecklingsledare. Hos fristående huvudmän har motsvarande funktioner intervjuats i deras styrelse/övergripande organ, beroende på hur deras organisation sett ut. Intervjuerna på huvudmannanivå genomfördes av ekonomiska skäl som telefonintervjuer.

Alla intervjuer har spelats in på band och transkriberats i sin helhet. Därefter har intervjuerna kodats enligt ett gemensamt kodschema i programmet Nvivo. Kodschemat utgick från centrala teman i intervjuerna. Resultatet av kodningarna, intervjuutskriften, kompletterande data från Skolverkets databaser samt information från huvudman och skola, användes sedan för att ta fram sammanfattande fallbeskrivningar för varje skola och undersökningstillfälle. Fallbeskrivningarna följer en någorlunda gemensam struktur och är i huvudsak beskrivande, med vissa mindre inslag av analys och reflektioner.

På basis av analyser av fallbeskrivningar har projektet skrivit interna redovisningar för undersökningstillfällena 2011 och 2012. Detta tvåstegsförfarande med inledande fallbeskrivningar och därefter sammanfattande redovisningar var en förutsättning för att få en överblick över materialet. Samtidigt medförde det att analysen i de fall den gjordes utifrån fallbeskrivningarna gjordes ett steg bort från källmaterialet, intervjuerna. Därför har intervjuutskriften och bandupptagningarna alltid funnits nära till hands i analysarbetet.

Upplägget med longitudinella intervjustudier och fallbeskrivningar har krävt flera personer som har arbetat med insamling och bearbetning. Det har varit en styrka i både planering, genomförande och bearbetning att vara flera som är lika mycket insatta i projektet. En risk med att vara flera som kodar intervjuer är dock att kodningarna aldrig kommer att nå en fullständig överensstämmelse, något som vi också lagt märke till i projektet. Det problemet mildras dock av att analyserna inte enbart bygger på fallbeskrivningar och noder, utan direkt på intervjuerna.

Undersökningstillfälle 2011

Rektorerna för de nio skolorna kontaktades hösten 2011 och informerades om studiens syfte och upplägg. Med deras hjälp bokade vi in lärarintervjuer, intervju med specialpedagog och intervju med rektorerna själva. Riktlinjen för intervjuerna på skolorna var att i varje ämne genomföra dels en gruppintervju med ca 3-5 lärare i ämnet och dels enskilda intervjuer med två av lärarna i varje ämne. I första hand valdes de lärare som undervisade i ämnet i årskurs 7 som respondenter.

Det aktuella läget i slutet på höstterminen 2011 var att lärarna hade arbetat utifrån den nya läroplanen i några månader. Eleverna i årskurs 8 skulle få betyg utifrån den

⁷ Med något undantag, då vi på grund av exempelvis oförutsedd ledighet vid skolbesöket har intervjuat läraren per telefon istället.

nya betygsskalan vid terminsslutet. Den nya skollagen hade börjat gälla under året. Det var nya behörighetsregler för gymnasiet, lärarlegitimationsreformen var sjösatt och lärarlyftet pågick. Det var alltså mycket som var nytt för skolornas pedagogiska personal. För att fånga upp vad lärarna tyckte om allt detta och vad som påverkat dem mest ställde vi i intervjuerna öppna frågor kring vad skolan hade uppmärksammat och arbetet med av dessa olika nyheter, liksom hur implementeringsarbetet gått till. Vi ställde också mer specifika frågor om respektive ämnes nya kursplaner och hur dessa påverkat lärarnas arbete.

Lärarna intervjuades både enskilt och i grupp. Riktlinjerna var att gruppintervjun hölls ämnesvis med tre lärare. Två av dessa lärare intervjuade vi enskilt. Med gruppintervjuerna ville vi ta reda på hur olika reformer och satsningar på skolan landar i praktiken, i skolornas vardag. Därför inledde vi gruppintervjuerna med att lärarna fick beskriva sin skola. Sedan gick vi över på mer specifika frågor om reformimplementering och reformpaketets olika delar. De enskilda intervjuerna var inriktade på lärarens klassrumsarbete. Det största frågeområdet i de intervjuerna var kursplanen i respektive ämne. Vi ville fånga upp lärarens uppfattningar och upplevelser som enskild lärare.

Antal intervjuade lärare per ämne: 21 kemilärare, 21 samhällskunskapslärare, 16 svensklärare

Rektorer och specialpedagoger/speciallärare intervjuade vi i huvudsak enskilt. I ett fall där rektor och biträdande rektor arbetade nära varandra intervjuade vi båda. Samma gäller ett fall specialpedagoger/speciallärare; i ett fall arbetade två speciallärare nära varandra och då intervjuade vi båda.

Denna första omgång intervjuade vi både ordförande i kommunal utbildningsnämnd eller motsvarande och den kommunala skolchefen eller motsvarande.

Undersökningstillfälle 2012

Av det första undersökningstillfällets intervjuer framgick att lärarna upplevde de nya kunskapskraven som otydliga. Därtill hade lärarna, utifrån de nya kunskapskraven, satt betyg i årskurs 8 hösten 2011 och våren 2012 och de stod inför att sätta slutbetyg i årskurs 9 våren 2013. Dessa var anledningarna till att vi under det andra undersökningstillfället hösten 2012 valde att ha ett fokus på betyg och bedömning. Vi ville ta reda på om lärarna ansåg sig lägga mer tid på bedömning nu än förut och i så fall vilken typ av bedömning, återkopplande formativ bedömning eller betygsgrundande summativ bedömning. Vi bad lärarna ta med bedömningsunderlag att prata kring till intervjuerna.

Av intervjuerna från första undersökningstillfället framgick även att lärarna upplevde att det är mera innehåll som de ska hinna behandla i undervisningen nu, än förut. Detta ville vi följa upp och se om den upplevelsen hade påverkat klassrumsarbetet och hur lärarna format undervisningen, om den blivit mer innehållsdriven på grund av det tydligare centrala innehållet, eller om de utformat undervisningen som träning i förmågorna.

Detta undersökningstillfälle utgjorde också en uppföljning av det första. Vi var intresserade av vad som hänt på skolorna sedan vårt första besök. En övergripande fråga var det faktum att lärarna i den första intervjuomgången inte sade sig ha för-

ändrat så mycket i sin undervisning med anledning av Lgr 11. Vi ville följa upp om förändringen hade kommit senare.

Lärarintervjuerna genomfördes som gruppintervjuer denna gång, en gruppintervju per ämne. Motiven för detta var dels tidsmässiga men också tanken om att vi i en gruppintervju skulle fånga de kollektiva processerna på skolan i stället för lärarens egna.

Antal intervjuade lärare: 20 kemilärare, av dessa hade 11 intervjuats vid det första tillfället. 19 samhällskunskapslärare, av dessa hade 12 intervjuats vid det första tillfället. 19 svensklärare, av dessa hade 13 intervjuats vid det första tillfället.⁸

Intervjuerna med skolornas specialpedagog fokuserade också på betyg och bedömning.

Rektorsintervjun blev en uppföljning av den första intervjun. Likaså var intervjun med skolchefen/verksamhetschefen en uppföljning av den första intervjun. Denna undersökningsomgång intervjuades inte kommunpolitikern.

Undersökningstillfälle 2014

Vid det tredje och sista undersökningstillfället våren 2014 valde vi att inte ha något särskilt fokusområde i intervjuerna. Vi ville istället fånga upp tidigare frågor, frågeområden och också återgå till studiens övergripande fokus – vad händer när reformpaketet landar i olika sammanhang.

Även om fokus var övergripande valde vi några insnävningar. När det kommer till frågan vad som händer ville vi särskilt följa lärarnas förändrade arbetssätt när det kommer till planering och genomförande av undervisningen och bedömningsarbetet. I de fall skolorna tidigare hade berättat om särskilda satsningar eller annat specifikt för den enskilda skolan följde vi också upp detta vid det sista skolbesöket.

Andra teman vi berört vid tidigare skolbesök och som vi nu ville följa upp gällde skolornas insatser för elever som inte når målen, lärarnas kompetensutveckling och skolornas systematiska kvalitetsarbete.

Vi ville också följa upp hur det skolornas fortsatta implementeringsarbete hade sett ut. Vid det andra undersökningstillfället uttryckte lärarna önskemål om mer tid och lokala diskussioner för att bättre kunna ta till sig den nya läroplanen och betygsskalan. Hur hade det blivit med det?

Därutöver hade lärarna vid denna tid också genomfört nationella prov baserade på den nya läroplanen och kunskapskraven, vilket vi också ville fånga upp i våra intervjuer. Eftersom intervjuerna genomfördes under våren, gjordes vanligen skolbesöken under den tid som nationella prov genomfördes, och ofta präglades intervjuerna av att lärarnas tid just då i stor utsträckning upptogs av provgenomförandet.

⁸ Siffran som anger antal lärare som även intervjuades tillfället innan innefattar även de lärare som intervjuats för olika ämnen vid de olika undersökningstillfällena. Alltså en lärare som undervisar i både samhällskunskap och svenska intervjuas som svensklärare vid första tillfället för att han eller hon främst undervisar i svenska då. Samma lärare har kanske gått över till att främst undervisa i samhällskunskap vid det andra undersökningstillfället och känner sig då mer bekväm med att prata om det ämnet. Denna lärare räknas som samma lärare i samhällskunskap i och med att han eller hon faktiskt har intervjuats tidigare. Det är inte en helt självklar tolkning eftersom vi dels fokuserar på de tre olika ämnena. Men eftersom vi också fokuserar på skolornas kollektiva processer spelar det roll att läraren är samma även om undervisningsämnet är ett annat.

Denna omgång intervjuade vi två lärare per ämne i enskilda intervjuer, rektor och specialpedagog/speciallärare, skolpolitiker, skolchefer och utvecklingsledare.

Antal intervjuade lärare: 17 kemilärare, av dessa hade 14 intervjuats vid något av de tidigare tillfällena. 18 samhällskunskapslärare, av dessa hade 12 intervjuats vid något av de tidigare tillfällena. 17 svensklärare, av dessa hade 9 intervjuats vid något av de tidigare tillfällena.

Intervjuerna med rektor, specialpedagog/speciallärare och med företrädarna för huvudmanen följde samma tematik som lärarintervjuerna. I den sista omgången intervjuade vi så väl kommundiensteman som kommunpolitiker.

Intervjuguide, exempel från 2011

Olika intervjuguider konstruerades för intervjuer med olika grupper av respondenter och vid olika tillfällen. För intervjuomgången 2011 gjordes exempelvis sex intervjuguider: för enskild lärarintervju, gruppintervju lärare, intervju med specialpedagog/speciallärare, rektorsintervju, skolchefsintervju och intervju med kommunal skolpolitiker (eller i förekommande fall motsvarande funktion för fristående skola). Som ett exempel för att illustrera intervjuguidernas karaktär, visas nedan intervjuguiden för enskilda lärarintervjuer 2011.

Lärarintervju, enskild

0. Presentation av intervjuaren, projektet och intervjuupplägget

I normalfallet kommer vi redan ha träffat intervjupersonen under gruppintervjun, och där presenterat både oss själva och projektet, så vi får återknyta till detta. Om inte, måste vi ta upp det centrala från den introduktionen, såsom att vi inte skriver deras namn i rapporten.

Som du vet så handlar vår undersökning om hur olika reformer och satsningar på skolan landar i praktiken, i skolans vardag. Vi har ju redan, i gruppintervjun, talat om skolan i stort, om samarbetet mellan lärarna i ditt ämne och liknande. Under den här intervjun vill jag komma lite närmare det faktiska klassrumsarbetet – din planering, din undervisning – och dina uppfattningar och upplevelser som enskild lärare.

Det största frågeområdet i den här intervjun är den nya kursplanen i kemi/samhällskunskap/svenska – hur den skiljer sig från den gamla, som du ser det, vad den betyder för undervisning, bedömning och planering.

Vi kommer också att tala en del om andra förändringar och satsningar, t.ex. skollagen, behörighetsreglerna och liknande och i vilken mån du är berörd av dem. Jag vill både veta vad du gör och vad du tycker – alltså hur du jobbar och vad du har för förväntningar, förhoppningar och farhågor när det gäller skolans utveckling.

Vi har en timme och en kvart på oss för intervjun, och det är mycket jag vill veta, så det kan hända att jag går in och styr intervjun lite ibland...

1. Läraren själv i skolsammanhanget

Allra först skulle jag vilja att du berättar lite om dig själv som lärare – vad du undervisar i, utbildning, erfarenhet och så!

Få med:

- utbildning och erfarenhet, inklusive hur länge personen har varit på just den här skolan
- undervisar i vilka ämnen, vilka årskurser i erfarenheten
- grundläggande syn på ämnet – varför detta ämne, vad är viktigt/intressant etc.
- grundläggande syn på lärarrollen – varför blev lärare, hur upplever livet som lärare, vad är positivt, vad är negativt, vad är lätt, vad är svårt. (Denna sista punkt kan dock leda till väldigt långa svar, så jag är osäker på hur mycket vi ska fråga om detta egentligen.)

2. Jämförelse mellan gamla och nya kursplanen

Vad uppfattar du som de viktigaste skillnaderna mellan den nya och den gamla kursplanen?

Vi kanske ska se till att ha med oss den gamla och den nya kursplanen för säkerhets skull. Men man behöver inte plocka fram den ur väskan förrän det behövs, för det är intressant att se om de har den själva.

Om de inte tar fram en själv, fråga gärna om de har boken! Och kanske fråga även om de hade den gamla boken.

Vi ställer först denna öppna fråga, men frågorna nedan bör ställas om de inte kommer upp automatiskt, så att vi får med de olika delarna (syfte/mål, innehåll, kunskapskrav) av kursplanen.

Just de här frågorna handlar om jämförelser mellan den gamla och den nya *kursplanen*. De senare frågorna handlar om jämförelser mellan *undervisning* under den gamla kursplanens tid, och undervisning under den nya kursplanens tid. Självklart behöver det inte komma i den ordningen, bara båda aspekterna kommer med.

Från denna del av intervjun, bör vi också kunna få en bild av hur väl insatt ip är i de nya kursplanerna. Har han eller hon läst, reflekterat, diskuterat det här? Eller bara kastat en blick på det – eller inte sett det? Huruvida vi ställer explicita frågor om detta får bero på hur det känns, stämningen i intervjun. I normalfallet är det nog bäst att skapa sig en uppfattning om det genom hur ip svarar på frågor om skillnader, istället för att fråga rätt ut.

Syfte och mål

Om du ser till hur ämnets syfte och mål är framskrivet – ser du någon skillnad mot förut? Vad?

Exempel på hjälpfrågor:

Har ämnet förändrats – i så fall hur? Är det, så att säga, samma ämne nu som då?

Har något blivit mer framskjutet, fått en viktigare plats, ökad betoning?

Har något fått mindre betoning än tidigare?

Revideringen av kursplanerna var ju framför allt en revidering av *formen*, strukturen, språket. Men här undrar vi om ip också ser någon typ av *innehållslig* förändring, en förändring i karaktären på ämnet.

Vad tycker du om det?

Alltså vad tycker ip om förändringen, skillnaderna, eller i förekommande fall bristen på förändring) – bra eller dåligt.

Exempel på hjälpfrågor:

Finns det positiva aspekter?

Finns det negativa aspekter?

Hur stämmer det här med din uppfattning om ämnet?

Centralt innehåll

I den gamla kursplanen fanns det ju mål för ämnet och en beskrivning av ämnets karaktär. Nu har ju rubriken ”Centralt innehåll” tillkommit. Ser du någon skillnad i ämnesinnehållet jämfört med tidigare?

Exempel på hjälpfrågor:

Är det något innehåll som du uppfattar som nytt jämfört med tidigare kursplan?

Är det något innehåll som har försvunnit jämfört med tidigare kursplan?

Har något blivit mer framskjutet, fått en viktigare plats, ökad betoning?

Har något fått mindre betoning än tidigare?

Uppfattar du att innehållet är större, mer nu?

KEMI: ”Aktuella samhällsfrågor som rör kemi” (s. 148)

SAMHÄLLSKUNSKAP: ”Ungdomars identiteter, livsstilar och välbefinnande och hur detta påverkas, till exempel av socioekonomisk bakgrund, kön och sexuell läggning” (s. 202)

SVENSKA: ”Lässtrategier för att förstå, tolka och analysera texter från olika medier.” (s. 225)

Är det bra att det finns ett centralt obligatoriskt innehåll? Varför – varför inte?

Kunskapskrav

Om du ser till hur kunskapskraven är skrivna – ser du någon skillnad mot förut? Vad?

Exempel på hjälpfrågor:

Är kraven tydligare eller otydligare nu?

Är kraven högre eller lägre eller på samma nivå?

Är det samma krav eller har något tillkommit eller tagits bort som du uppfattar det?

Tycker du att detta – de eventuella förändringarna – är till det bättre eller sämre?

Vad tycker du om det här sättet att skriva med ”värdeord”?

Intressant i sammanhanget är om läraren tänker eller har tänkt i termer av en betygstrappa, med olika kunskapsformer på de olika trappstegen (typ fakta, förståelse, dra slutsatser etc.) och om de i så fall uppfattar de nya kunskapskraven som något annat (typ analysera på alla betygsnivåer, men mer eller mindre utvecklade analyser). *Hur man riktigt ska komma åt detta vet jag inte, men vi kan i alla fall ”bålla utkik” efter sådana resonemang.*

Bedömning

Har du förändrat ditt arbete med att bedöma elevernas kunskaper med anledning av den nya kursplanen?

Hur? Varför? Ge exempel.

Exempel på hjälpfrågor:

Om inte – tror du att du kommer att göra det?

Om inte – varför inte?

Delarnas sammanhang och kursplanens användning

Om du ser till de här olika delarna – syfte och mål, centralt innehåll och kunskapskrav – tycker du det är tydligt hur de hänger ihop?

Är det tydligt hur kursplanen som helhet ska användas?

Hur uppfattar du att det hänger ihop och ska användas?

Det här kan nog vara en ganska svår fråga att svara på, och vi bör inte pressa dem för mycket, så att de får en känsla av "läxförhör". Här får man vara lite fingertoppskänslig.

Ur det här avsnittet vill vi också ha reda på om de har läst Skolverkets kommentarmaterial och diskussionsunderlag. Men vi bör vänta i det längsta med att fråga detta, och istället se om det kommer upp spontant. Om det gör det kan vi fråga om vad de tycker om det. Med största sannolikhet har det här redan behandlats under gruppintervjun.

Vad tycker du om kursplanen – fungerar den som ett verktyg för dig i planering och undervisning?

Exempel på hjälpfrågor:

Om så – på vilket sätt?

Om inte – vad är problemet?

Är det någon del av kursplanen som är lättast att använda och som fungerar bäst?

Om så varför?

Är det någon del av kursplanen som fungerar sämre och i så fall varför?

Läroplanens gemensamma delar

Hur använder du läroplanens första delar? Ge exempel!

Kan du kombinera dem med ämnet kemi/svenska/samhällskunskap?

Undervisningen

Har du förändrat din undervisning med anledning av den nya kursplanen?

Hur? Varför? Ge exempel – gärna flera (allt?).

Exempel på hjälpfrågor:

Om inte – tror du att du kommer att göra det?

Om inte – varför inte?

Vad jobbar ni med just nu i årskurs 7?

Hur jobbar ni?

Hur kom det sig att du la upp arbetet just på det sättet?

Exempel på hjälpfrågor

Det arbetet ni gör just nu – är det annorlunda mot före kursplanerna, på något sätt?

Om de inte har kommit in på långsiktiga mål i termer av förmågor: Vilket eller vilka av de långsiktiga målen tänker du att du arbetar mot i det upplägget som du berättat om?

Har kunskapskraven betytt något för hur du har lagt upp undervisningen?

Här vill vi gärna kunna förstå om de tänker i termer av ämnets mål och syfte när de bestämmer hur de ska arbeta, och om de tar sin utgångspunkt i behoven hos den specifika klass och de elever som går i den.

Även om de inte har förändrat sitt sätt att arbeta, så bör vi fråga dem om skälen till varför de har valt det sätt de har valt.

Styrning, friutrymme och kommunikation

Påverkar den nya kursplanen din möjlighet att lägga upp undervisningen som du vill? Hur?

Exempel på hjälpfrågor:

Finns det något du gjorde förut som du nu känner att du *inte* kan göra?

Känns det som en detaljstyrning av ditt arbete?

Upplever du en starkare styrning/ett starkare stöd vad gäller innehållet?

Upplever du en starkare styrning/ett starkare stöd vad gäller metoder – hur du ska arbeta?

Upplever du en starkare styrning/ett starkare stöd vad gäller bedömningen?

Tycker du att det här inkräktar på din professionalism som lärare?

Är det bra eller dåligt, tycker du?

Exempel på hjälpfrågor:

Vad är fördelen?

Vad är nackdelen?

Påverkar den nya kursplanen din möjlighet att låta eleverna ha inflytande över planering och utvärdering av undervisningen? I så fall hur?

Exempel på hjälpfrågor:

Hur har du arbetat tidigare vad gäller elevinflytande?

Hur arbetar du nu?

Om du ser en förändring – är den positiv eller negativ?

Obs. att det kan bli väldigt långt om vi frågar generellt hur de arbetar med elevinflytande. Fokus i denna fråga ska vara på förändring, på jämförelse med hur det var tidigare. Om de inte själva ser någon förändring, behöver vi inte fråga om hur de arbetar.

Påverkar den nya kursplanen din möjlighet att anpassa undervisningen efter elevernas behov, förutsättningar och erfarenheter? I så fall hur?

Har du elever med särskilda behov i form av funktionshinder eller liknande? I så fall, innebär de nya kursplanerna någon skillnad för undervisningen eller bedömningen av dem?

ÖVERKURS – hela avsnitten om samverkan och tidigare årskurser, fråga enbart om det av en händelse skulle finnas tid över:

Samverkan med andra ämnen utifrån kursplanerna

Har de nya kursplanerna inneburit någon skillnad när det gäller om och hur du samverkar med lärare i andra ämnen?

Exempel på följdfrågor:

Hur?

Vad har ni gjort?

Vad gör ni?

Det vi är ute efter är inte i första hand samverkan kring elever, sociala delar, omsorgsfrågor etc. som ofta behandlas i arbetslag, utan i själva undervisningen. Ämnesövergripande undervisning etc.

Vilka andra ämnen finns det kopplingar till i den här kursplanen? Kan du ge något exempel på mål, innehåll etc. som överlappar?

Ser du någon överlappning – något gemensamt – i målen eller innehållet med samhällskunskap, kemi, svenska? Vad i så fall?

Skulle det i så fall i praktiken gå att få till ett sådant samarbete? Varför – varför inte? Hur?

Tidigare årskurser

En skillnad mot tidigare kursplan är ju att målen är gemensamma för hela grundskolan, samtidigt som innehållet är uppdelat på åk 1-3, 4-6 och 7-9.

Hur påverkar det ditt arbete i 7-9? Hur tror du att det kommer att påverka i framtiden?

3. Övriga reformer och satsningar – utöver vad som togs upp i gruppintervjun

I gruppintervjun tog vi ju också upp andra nyheter som gäller grundskolan. Exempel kan vara den nya skollagen, de nya behörighetsreglerna till gymnasiet, lärarfortbildning, lärarlegitimation, nya nationella prov.

Är det något ytterligare du vill kommentera när det gäller detta?

Exempel på hjälpfrågor:

Hur du arbetar med särskilt stöd och samarbete med specialpedagog/speciallärare.

Möjlighet för föräldrar att överklaga särskilt stöd.

Nya bestämmelser kring ordning och studiero.

Nya behörighetsregler till gymnasiet.

Hela Elinas sammanställning av reformer och satsningar som berör grundskolans senare del kan vara ett stöd för intervjuaren i denna fråga.

Har du själv sökt lärarlegitimation?

Här vill vi komma åt om det är något särskilt problem med detta; om läraren har försökt söka men inte lyckats, om läraren måste komplettera sin utbildning, ev. sådana problem som kanske inte kännes lämpliga att lyfta i gruppen.

4. Förhoppningar och utmaningar

Vad har du för förhoppningar eller farhågor när det gäller reformerna?

Vad ser du för utmaningar för den här skolan?

Vad ser du för utmaningar för dig som lärare?

Enkäter

I avsnittet beskrivs de enkäter som används i studien: lärarenkät 2014, lärarenkät 2012 och enkäten *Lokalt kursplanearbete 2004*.

Enkät 2014

Urval

Målpopulationen bestod av lärare som undervisade i årskurs 7-9 i grundskolan. De skulle vara i tjänst, arbeta 50 procent eller mer och arbeta med pedagogiskt arbete. För att kunna besvara tillbakablickande frågor i enkäten, skulle de också ha arbetat minst sedan läsåret 2012/2011. Med hjälp av skolenhets- och lärarregistret (*Skolverkets register över pedagogisk personal*) skapades en urvalsram utifrån ovan nämnda kriterier.

Urvalsramen delades också in i strata beroende på vilket ämne lärarna undervisade i. De ämnen som urvalsramen stratifierades efter var kemi, NO, SO, samhällskunskap, svenska och övriga/resten. Avsikten var att kunna jämföra grupperna kemi, samhällskunskap, svenska och övriga/resten.

Att särskilda strata för NO och SO skapades berodde på att vissa lärare enligt lärarregistret undervisade i detta. Det var alltså inte möjligt att ur registret utläsa om de undervisade i kemi eller samhällskunskap eller inte. Dessa lärare placerades i rätt stratum i efter hand (efterstratifiering), på grundval av en kontrollfråga i enkätens inledning. Lärare som stod registrerade som lärare i flera ämnen som skulle undersökas (t.ex. både kemi och svenska) fördelades slumpmässigt till ett stratum med lika stor sannolikhet. Exempelvis fick en lärare som stod registrerad som undervisande i både kemi och svenska, en viss sannolikhet att tillhöra ett stratum.

Totalt drogs 3100 lärare där 400 tillhörde stratum *kemi*, 300 *NO*, 900 *övriga/resten*, 300 *SO*, 400 *samhällskunskap* och 800 *svenska*. Antalet valda lärare i varje stratum beräknades med hjälp av svaren i lärarenkäten 2012 (se nedan) för att säkerställa att skillnader mellan svar avseende olika ämnen skulle kunna göras med tillräckligt god precision.

Datainsamling

Lärarnas e-postadresser samlades in via en webbenkät till skolorna.

I slutet av september 2015 skickades en webbenkät till e-postadresserna (förutom ett mindre antal som fick en pappersenkät på grund av att e-postadressen inte fungerade).

Två påminnelser skickades ut per e-post. En tredje påminnelse skickades ut per post och med pappersenkät. Därefter genomfördes telefonpåminnelser. Datainsamlingen avslutades i början av december.

Bortfall

Ett antal lärare i urvalet exkluderades i olika faser av processen, till följd av att de inte längre arbetade på skolan eller inte hade den undervisningserfarenhet som registret angav och som behövdes för att besvara enkäten.

Av återstående 2558 personer, besvarade 1544 enkäten vilket ger en svarsfrekvens på 60 procent.

Bortfallet analyserades på grundval av registeruppgifterna kön, ålder, kommungrupp, huvudman, behörighet, anställningsslag, antal aktiva år som lärare, födelse-land och ämne. Registeruppgifterna hämtades från lärarregistret och skolenhetsregistret.

- Chitvå-test visade signifikanta skillnader i svarsfrekvensen uppdelat på ålderskategorier respektive behörighet. Dessa bedömdes vara så små att en imputering (dvs. att ersätta bortfallet med troliga värden baserade på annan tillgänglig relevant information) inte behövdes.
- Chitvå-test visade signifikanta skillnader i svarsfrekvenser mellan tillsvidareanställda och visstidsanställda. Bara 7 procent av lärarna var visstidsanställda.
- Chitvå-test visade signifikanta skillnader i svarsfrekvenser mellan utlandsfödda och födda i Sverige. De utlandsfödda utgjorde 12 procent.
- Chitvå-test visade signifikanta skillnader i svarsfrekvenser för lärare med olika antal aktiva år som lärare.

För övriga analyserade registeruppgifter fanns inga signifikanta skillnader mellan de svarande och bortfallet.

Korrelationerna mellan antalet aktiva år som lärare och enkätfrågorna är överlag små. Störst korrelation med antalet aktiva år som lärare har enkätfrågan ”Har den nya kursplanen i ämnet gjort att du ändrat din bedömning av elevernas kunskaper?”. Den korrelationen är ungefär 0.14, vilket betraktas som ganska liten. Även om svarsfrekvenserna alltså varierar en del för antalet aktiva år som lärare, är sambanden mellan denna bakgrundsvariabel och enkätfrågorna så pass små att risken för systematiska fel i skattningarna är små. För att vara på den säkra sidan gjordes en (ad hoc) imputering på följande sätt: en (multinomial logistisk) regressionsmodell anpassades med enkätfrågan ”Har den nya kursplanen i ämnet gjort att du ändrat din bedömning av elevernas kunskaper?” som utfallsvariabel och antal aktiva år som lärare som förklarande variabel. I modellen kontrollerades även för övriga registervariabler som lärarens kön, ålder m.m. Efter att regressionsmodellen skattats, användes den till att beräkna värden på utfallsvariabeln (så kallade predicerade värden). Korrelationen mellan dessa beräknade modellvärden och de faktiska värdena var -0.006, dvs i stort sett noll. Det betyder att man i stället för att använda modellen till att ersätta värden till de observationer som saknar värden för variabeln ”Har den nya kursplanen i ämnet gjort att du ändrat din bedömning av elevernas kunskaper?”, lika gärna kan tilldela ett värde slumpmässigt, eftersom korrelationen är så liten. En avancerad bortfallsteknik som t.ex. imputering för att undvika systematiska fel i skattningarna är alltså överflödigt med avseende på registervariablerna. Dock kan det finnas andra bakgrundsvariabler som vi inte känner till som skulle kunna påverka bortfallet.

Bortfall ger osäkerhet

40 procent bortfall medför att skattningar om populationen på basis av stickprovet blir mer osäkra. Vi vet inte om de personer som inte har svarat på enkäten, skulle

ha svarat annorlunda mot de som faktiskt har svarat. Man kan till exempel tänka sig att lärare som är kritiska, i högre grad tar chansen att uttrycka sin kritik genom att besvara enkäten. Man kan också tänka sig att lärare som arbetar under mer pressade förhållanden, i lägre grad besvarar enkäten, för att de prioriterar sina arbetsuppgifter. En person i bortfallet hänvisade till tidsbrist till följd av just reformerna, se nedan. (NP i svaret = nationella prov.)

Svar från en lärare i bortfallet

Vad är det för fel på dig !?!?

Om du skickar en enkät via mail och trots tre påminnelser inte får något svar så är väl det ett ganska tydligt svar på frågan om hur reformerna påverkar mig? Bara bör att du skickar samma enkät i pappersform så har jag inte mer tid!

Svaret är enkelt: Jag har inte tid att svara på din enkät! Det är resultatet av reformerna. Jag har inte tid!

Frågar på det?

Vill ni på skolverket göra någon nytta i verkligheten så kan ni börja med NP. Antingen gör ni dem som Högskoleprovet, så att jag slipper rätta skiten, eller så kan ni väl åtminstone lägga in 6 och 9 på versen barmen så att jag kan göra nånting annat än att rätta NP under våren!

Högskoleprovet
Det är helvete!

PS. Ring om du bör...

Frågekonstruktion

En del av frågorna i enkäten var upprepningar av frågor som ställts i tidigare enkäter (se nedan om enkäter från 2012 och 2004). Andra frågor konstruerades mot bakgrund av vad vi lärt oss i vår fallstudie. Ytterligare andra frågor hade snarare sitt ursprung i vår tolkning av regeringens reformlogik.

Frågeformuläret testades i mindre skala med hjälp av fem lärare som besvarade det och därefter intervjuades. Därefter gjorde SCB:s enhet för mätteknik en expertgranskning av formuläret.

Enkäten inleddes med kontrollfrågor angående lärarens undervisningsämne och erfarenhet, för att kunna utesluta lärare som på grund av felaktiga eller daterade registeruppgifter inte borde ingå i undersökningen. Lärarna anvisades också att vid besvarandet av vissa enkätfrågor tänka på det ämne vars stratum de tillhörde, alltså kemi, samhällskunskap, svenska eller resten (valfritt).

Enkätformulär

De flesta svarade på web-enkäten. Här visas enkäten i pappersform.

Kursplaner och kunskapskrav

Här följer ett antal frågor om den nya kursplanen och kunskapskraven jämfört med de tidigare.

1a. Tycker du att den nya kursplanen i ämnet är tydligare eller otydligare?	☐ Mycket tydligare ☐ Lite tydligare ☐ Ingen skillnad ☐ Lite otydligare ☐ Mycket otydligare
1b. Tycker du att de nya kunskapskraven i ämnet är tydligare eller otydligare?	☐ Mycket tydligare ☐ Lite tydligare ☐ Ingen skillnad ☐ Lite otydligare ☐ Mycket otydligare
1c. Tycker du att den nya kursplanen i ämnet är bättre eller sämre som verktyg för din planering?	☐ Mycket bättre ☐ Lite bättre ☐ Ingen skillnad ☐ Lite sämre ☐ Mycket sämre
1d. Blir kraven på eleverna högre eller lägre med den nya kursplanen och kunskapskraven i ämnet?	☐ Mycket högre ☐ Lite högre ☐ Ingen skillnad ☐ Lite lägre ☐ Mycket lägre

Eventuella kommentarer för frågorna 1a-d:

Här följer ett antal frågor om din nuvarande undervisning med den nya kursplanen jämfört med din tidigare undervisning med den förra kursplanen.

1e. Har den nya kursplanen gjort att du lagt till nya innehållsområden till din undervisning i ämnet?

Ja, i stor utsträckning

Ja, i liten utsträckning

Nej

Ge gärna exempel i rutan:

1f. Har den nya kursplanen gjort att du tagit bort innehållsområden från din undervisning i ämnet?

Ja, i stor utsträckning

Ja, i liten utsträckning

Nej

Ge gärna exempel i rutan:

1g. Har den nya kursplanen i ämnet gjort att du ändrat arbetsformerna i klassrummet?

Ja, i stor utsträckning

Ja, i liten utsträckning

Nej

Ge gärna exempel i rutan:

1h. Har den nya kursplanen i ämnet gjort att du ändrat din bedömning av elevernas kunskaper?

Ja, i stor utsträckning

Ja, i liten utsträckning

Nej

Ge gärna exempel i rutan:

<p>2. I vilken utsträckning återanvänder du läromedel i ämnet från tiden före den nya läroplanen, Lgr 11?</p>	☐ Helt eller i mycket stor utsträckning ☐ I ganska stor utsträckning ☐ I ganska liten utsträckning ☐ I mycket liten utsträckning eller inte alls ☐ Inte tillämplig för mig
<p>3. I vilken utsträckning återanvänder du uppgifter som ligger till grund för din bedömning av eleverna i ämnet från tiden före den nya läroplanen, Lgr 11?</p>	☐ Helt eller i mycket stor utsträckning ☐ I ganska stor utsträckning ☐ I ganska liten utsträckning ☐ I mycket liten utsträckning eller inte alls

<p>4. Har du under de senaste tolv månaderna diskuterat <i>det centrala innehållet och syftet</i> för ämnet med följande grupper?</p> <p><i>Här avses både organiserade och spontana diskussioner.</i></p> <p><i>Markera en ruta på varje rad.</i></p>	<table border="0"> <tr> <td style="padding-right: 20px;">Ja, många gånger</td> <td style="padding-right: 20px;">Ja, någon eller några enstaka gånger</td> <td>Nej, aldrig</td> </tr> </table>	Ja, många gånger	Ja, någon eller några enstaka gånger	Nej, aldrig																	
Ja, många gånger	Ja, någon eller några enstaka gånger	Nej, aldrig																			
<table border="0"> <tr> <td style="padding-right: 10px;">a.</td> <td>Ämneskollegor på min skola</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> </tr> <tr> <td>b.</td> <td>Kollegor från andra ämnen på min skola</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> </tr> <tr> <td>c.</td> <td>Ämneskollegor på andra skolor</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> </tr> <tr> <td>d.</td> <td>Kollegor från andra ämnen på andra skolor</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> </tr> </table>	a.	Ämneskollegor på min skola	☐	☐	☐	b.	Kollegor från andra ämnen på min skola	☐	☐	☐	c.	Ämneskollegor på andra skolor	☐	☐	☐	d.	Kollegor från andra ämnen på andra skolor	☐	☐	☐	
a.	Ämneskollegor på min skola	☐	☐	☐																	
b.	Kollegor från andra ämnen på min skola	☐	☐	☐																	
c.	Ämneskollegor på andra skolor	☐	☐	☐																	
d.	Kollegor från andra ämnen på andra skolor	☐	☐	☐																	
<p>5. Har du under de senaste tolv månaderna diskuterat <i>kunskapskraven</i> i ämnet med följande grupper?</p> <p><i>Här avses både organiserade och spontana diskussioner.</i></p> <p><i>Markera en ruta på varje rad.</i></p>	<table border="0"> <tr> <td style="padding-right: 20px;">Ja, många gånger</td> <td style="padding-right: 20px;">Ja, någon eller några enstaka gånger</td> <td>Nej, aldrig</td> </tr> </table>	Ja, många gånger	Ja, någon eller några enstaka gånger	Nej, aldrig																	
Ja, många gånger	Ja, någon eller några enstaka gånger	Nej, aldrig																			
<table border="0"> <tr> <td style="padding-right: 10px;">a.</td> <td>Ämneskollegor på min skola</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> </tr> <tr> <td>b.</td> <td>Kollegor från andra ämnen på min skola</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> </tr> <tr> <td>c.</td> <td>Ämneskollegor på andra skolor</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> </tr> <tr> <td>d.</td> <td>Kollegor från andra ämnen på andra skolor</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> </tr> </table>	a.	Ämneskollegor på min skola	☐	☐	☐	b.	Kollegor från andra ämnen på min skola	☐	☐	☐	c.	Ämneskollegor på andra skolor	☐	☐	☐	d.	Kollegor från andra ämnen på andra skolor	☐	☐	☐	
a.	Ämneskollegor på min skola	☐	☐	☐																	
b.	Kollegor från andra ämnen på min skola	☐	☐	☐																	
c.	Ämneskollegor på andra skolor	☐	☐	☐																	
d.	Kollegor från andra ämnen på andra skolor	☐	☐	☐																	

6. **Känner du dig så pass förtrogen med de nya kursplanerna att du kan planera och genomföra din undervisning utan större osäkerhet?**
- Ja, alltid
 För det mesta
 Ibland
 Sällan
 Nej, aldrig

7. **Känner du dig så pass förtrogen med de nya kunskapskraven att du kan bedöma elevernas kunskaper utan större osäkerhet?**
- Ja, alltid
 För det mesta
 Ibland
 Sällan
 Nej, aldrig

8. **I ditt arbete med att tolka kursplanen och sätta betyg, vilket förtroende känner du från följande grupper och institutioner?**

Markera en ruta på varje rad.

	Väldigt stort förtroende	Ganska stort förtroende	Varken stort eller litet förtroende	Ganska lågt förtroende	Väldigt lågt förtroende	Ingen uppfattning
a. Elever	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b. Föräldrar	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c. Skolledningen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d. Huvudmannen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
e. Skolverket	☐	☐	☐	☐	☐	☐
f. Skolinspektionen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
g. Samhället i stort	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Undervisning

9a. Har något av följande fått större eller mindre betydelse för hur du genomför din undervisning i ämnet sedan tiden före 2011?

Markera en ruta på varje rad.

		Mycket större betydelse	Lite större betydelse	Ingen skillnad	Lite mindre betydelse	Mycket mindre betydelse
a.	Läroplanens allmänna och gemensamma delar	☐	☐	☐	☐	☐
b.	Kursplanen	☐	☐	☐	☐	☐
c.	Kunskapskraven (tidigare betygskriterier och mål att uppnå)	☐	☐	☐	☐	☐
d.	Synpunkter från kollegor	☐	☐	☐	☐	☐
e.	Synpunkter från elever	☐	☐	☐	☐	☐
f.	Synpunkter från föräldrar	☐	☐	☐	☐	☐
g.	Rektors återkoppling på din pedagogiska praktik	☐	☐	☐	☐	☐
h.	Rektors styrning i övrigt	☐	☐	☐	☐	☐
i.	Ekonomiska ramar	☐	☐	☐	☐	☐
j.	Elevernas behov och förkunskaper	☐	☐	☐	☐	☐
k.	Läromedel	☐	☐	☐	☐	☐

- 9b. Har nationella prov fått större eller mindre betydelse för hur du genomför din undervisning i ämnet sedan tiden före 2011?**
- Mycket större betydelse
 Lite större betydelse
 Ingen skillnad
 Lite mindre betydelse
 Mycket mindre betydelse
 Finns ej i mitt ämne

Eventuella kommentarer för fråga 9:

Tid

10. Läger du mer eller mindre tid på följande aktiviteter nu jämfört med tiden före 2011?

Markera en ruta på varje rad.

	Mycket mer tid nu	Lite mer tid nu	Ingen skillnad	Lite mindre tid nu	Mycket mindre tid nu
a. Förberedelse och planering av undervisning	☐	☐	☐	☐	☐
b. Reflektion över hur du genomfört din undervisning	☐	☐	☐	☐	☐
c. Bedömning av elevernas kunskaper	☐	☐	☐	☐	☐
d. Användning av bedömning i formativt syfte (för lärande)	☐	☐	☐	☐	☐
e. Föräldrakontakter	☐	☐	☐	☐	☐
f. Dokumentation av elevernas kunskaper	☐	☐	☐	☐	☐
g. Övrig dokumentation	☐	☐	☐	☐	☐
h. Samarbete gällande undervisningen med andra lärare i ämnet	☐	☐	☐	☐	☐
i. Samarbete gällande undervisningen med lärare i andra ämnen på skolan	☐	☐	☐	☐	☐

Eventuella kommentarer:

Lärarlegitimation

11a. Har införandet av lärarlegitimation och skärpta behörighetskrav för lärare hittills lett till några förändringar för just dig i följande avseenden?

	Ja	Nej
a. Har fortbildat mig	☐	☐
b. Undervisar i andra ämnen och/eller årskurser än tidigare	☐	☐
c. Undervisar på fler skolor än tidigare	☐	☐
d. Undervisar eller betygsätter fler elever än tidigare	☐	☐
e. Har fått behörighet i ämne eller årskurs som jag inte är bekväm med	☐	☐

11b. Har införandet av lärarlegitimation och skärpta behörighetskrav för lärare hittills lett till att lärare fått högre status i allmänhetens ögon?

- Ja
 Nej
 Vet inte

Reformernas genomslag på din skola

12. Från 2011 har bland annat ny skollag, ny läroplan, nya nationella prov, ny betygsskala och betyg i tidigare årskurser införts i grundskolan.

Om du ser till *din* skola och *dina* elever, kan du se att dessa nyheter sammantaget har lett till förändringar till det bättre eller sämre?

Markera en ruta på varje rad.

		Stor förändring till det bättre	Viss förändring till det bättre	Ingen skillnad	Viss förändring till det sämre	Stor förändring till det sämre	Vet inte
a.	Elevernas förståelse för vad specifika lektioner eller arbetsområden syftar till	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b.	Elevernas förståelse för vad utbildningen i sin helhet syftar till	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c.	Elevernas förståelse för vad de måste visa/göra för olika betyg	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d.	Elevernas ansträngningar i studierna	☐	☐	☐	☐	☐	☐
e.	Elevernas förkunskaper när de börjar i åk 6/åk 7	☐	☐	☐	☐	☐	☐
f.	Hur tidigt jag som lärare uppfattar elevernas behov i undervisningen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
g.	Hur väl jag som lärare känner till elevernas behov i undervisningen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
h.	Hur tidigt skolledningen får kännedom om elevernas behov av stöd och hjälp	☐	☐	☐	☐	☐	☐
i.	Hur väl skolledningen känner till elevernas behov av stöd och hjälp	☐	☐	☐	☐	☐	☐
j.	Hur tidigt elevernas behov av stöd och hjälp blir tillgodosett	☐	☐	☐	☐	☐	☐
k.	Hur väl elevernas behov av stöd och hjälp blir tillgodosett	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Allmänna reformeffekter

13. Hur tror du att förändringarna i skollag, läroplan och betygsskala kommer att påverka följande förhållanden?

Markera en ruta på varje rad

	Öka kraftigt	Öka något	Ingen skillnad	Minska något	Minska kraftigt
a. Rättssäkerhet för elever	☐	☐	☐	☐	☐
b. Elevers kunskaper	☐	☐	☐	☐	☐
c. Elevers möjlighet att påverka undervisningen	☐	☐	☐	☐	☐
d. Administrativt arbete för lärare	☐	☐	☐	☐	☐
e. Nationell likvärdighet i utbildning	☐	☐	☐	☐	☐
f. Nationell likvärdighet i betygssättning	☐	☐	☐	☐	☐
g. Friutrymme för lärare	☐	☐	☐	☐	☐
h. Samarbete över ämnesgränser	☐	☐	☐	☐	☐
i. Uppföljning av elevers kunskaper	☐	☐	☐	☐	☐
j. Uppföljning av skolor	☐	☐	☐	☐	☐
k. Stress hos elever	☐	☐	☐	☐	☐
l. Stress hos lärare	☐	☐	☐	☐	☐
m. Annat: ange nedan					

Uppfattningar om Lgr 11 och nya betygsskalan

14. Det finns olika åsikter om och upplevelser av Lgr 11 och den nya betygsskalan. I vilken utsträckning stämmer följande påståenden in på din uppfattning?

Markera en ruta på varje rad.

		Stämmer väldigt bra	Stämmer ganska bra	Stämmer ganska dåligt	Stämmer väldigt dåligt
a.	Den nya kursplanen i ämnet stämmer överens med hur jag arbetade redan under tiden med Lpo 94.	☐	☐	☐	☐
b.	Det centrala innehållet i ämnet gör det tydligt vad jag ska undervisa om.	☐	☐	☐	☐
c.	Det centrala innehållet i ämnet är för omfattande i förhållande till undervisningstiden.	☐	☐	☐	☐
d.	Det är oklart hur elevers kunskaper om centralt innehåll som togs upp i åk 7, ska vägas in när jag betygsätter i åk 9.	☐	☐	☐	☐
e.	Bestämmelsen att alla delar av kunskapskravet måste vara uppnådda för att jag ska kunna sätta betygen E, C och A slår orättvist mot vissa elever.	☐	☐	☐	☐
f.	Bestämmelsen om att alla delar av kunskapskravet måste vara uppnådda innebär orimligt höga krav på dokumentation på mig som lärare.	☐	☐	☐	☐
g.	Det är i praktiken oklart hur man ska använda betygen B och D.	☐	☐	☐	☐
h.	Det är oklart hur man ska sätta betyg i åk 7 och 8 eftersom kunskapskraven avser åk 6 och 9.	☐	☐	☐	☐
i.	Skolverket borde ta fram fler elevexempel för kunskapskraven som vägledning för lärarnas arbete.	☐	☐	☐	☐
j.	Fler nationellt utformade elevexempel skulle styra mitt arbete för mycket.	☐	☐	☐	☐
k.	Den kunskapssyn som den nya läroplanen, Lgr 11, i sin helhet uttrycker är densamma som i den förra läroplanen, Lpo 94.	☐	☐	☐	☐

Eventuella kommentarer:

Likvärdig betygsättning

15. Tycker du att det är problem att få till stånd en likvärdig betygsättning i ämnet.....

Markera en ruta på varje rad.

	Ja, stora problem	Ja, vissa problem	Nej, inga problem	Vet inte
a. ...mellan lärare på din skola?	☐	☐	☐	☐
b. ...inom kommunen?	☐	☐	☐	☐
c. ...i hela landet?	☐	☐	☐	☐

Kommentarer

Vill du berätta med egna ord om vad förändringarna hittills inneburit för dig – erfarenheter av olika slag? Då är du välkommen att göra detta i rutan nedan!

Om du har synpunkter på själva enkäten och frågorna, skriv dessa nedan:

STORT TACK FÖR DIN MEDVERKAN!

Analys

Utöver de analyser som redovisas i rapporten, gjordes ett antal sambandsanalyser. Bland annat gjordes multipla regressionsanalyser med enkätfrågorna som utfallsvariabler och lärar- och skolvariabler som förklarande variabler. Regressionsanalyserna gjordes både på enstaka enkätvariabler (i form av logistisk regression), men också på index av enkätvariabler skapade via faktoranalys. Bakgrundsvariablerna bestod av uppgifter ur skolenhetsregistret och lärarregistret och därutöver undervisningsämne (som fastställdes med en kombination av registeruppgift och kontrollfråga i enkäten).

Bakgrundsvariabler gällande den *skola* som läraren undervisade på, avsåg skolans huvudman (kommunal/fristående), storlek (antal elever), elevsammansättning (föräldrars utbildningsbakgrund, utländsk bakgrund och kön) och genomsnittligt meritvärde.

Bakgrundsvariabler gällande *läraren* var ålder, kön, utbildning och antal år i yrket.

Som nämnts i rapportens brödtext var det huvudsakliga resultatet av de olika analyserna att ämnen vanligen hade mycket större effekt på svaren än övriga variabler. Vi valde därför att basera texten på de enklare svarsandelarna för lärare i olika ämnen, istället för att redovisa de mer omfattande och avancerade multivariata modellerna. Eventuellt kommer Skolverket att redovisa resultaten av de mer avancerade analyserna i ett kommande svar på ett regeringsuppdrag angående betygsskalan och kunskapskraven.

De skillnader som redovisas i texten är signifikanta på 5 procents signifikansnivå, om inget annat anges. Det innebär, enkelt uttryckt, att om det är så att det inte finns någon skillnad i de två populationerna, så är risken 5 procent att man ändå drar slutsatsen att det finns en skillnad.

Enkät 2012

Laila Niklasson och Carina Carlhed vid Mälardalens högskola genomförde på uppdrag av Skolverket en utvärdering av Skolverkets stöd till den lokala implementeringen av vissa reformer. Uppdraget redovisades i ett antal rapporter, bland annat den sammanfattande rapporten av Laila Niklasson: *Implementering av Lgr 11 – utvärdering av Skolverkets stöd*, Mälardalens högskola 2013.

Inom ramen för Mälardalens högskolas utvärdering genomfördes en rad enkäter till olika respondentgrupper: rektorer, huvudmannarepresentanter, nyckelpersoner och lärare. Vi fick då möjlighet att utnyttja en del av utrymmet i (bland annat) lärarenkäten för frågor designade för vår implementeringsstudie. I kapitel 5 och 6 redovisas en del svar från denna enkät. Mälardalens högskola redovisade resultat från lärarenkäten i Laila Niklasson och Carina Carlhed: *Implementering av Lgr 11 – utvärdering av Skolverkets stöd. Delutvärdering – Lärares uppfattning och erfarenhet*. Mälardalens högskola Eskilstuna Västerås, med vidhängande tabellbilaga och i Laila Niklasson och Carina Carlhed: *Resultat av enkät till lärare. Uppfattning och erfarenhet av Skolverkets stöd för implementering av reformer*. Mälardalens högskola, Eskilstuna, Västerås. 2012-08-15. I dessa skrifter framgår också enkätens frågeformuleringar.

Administrationen av enkäten 2012 sköttes av SCB, som också användes som konsult vad avser frågeformuleringar och utformning i övrigt. För en närmare beskrivning av genomförandet, se SCB: *Teknisk rapport. Genomförande och metoder. Lärare 2012-06-01*.

Lärarenkäten genomfördes mars till maj 2012. Den vände sig till populationen lärare i obligatoriska skolformer, alla årskurser. I våra analyser har vi enbart använt svaren från lärare i årskurs 7-9 eftersom dessa står i fokus för vår undersökning. I vår egen lärarenkät 2014 tillfrågades enbart lärare som hade undervisat minst tre år, eftersom vissa av frågorna förutsatte att den svarande kunde göra jämförelser med förhållandena under tiden före införandet av Lgr 11. Någon motsvarande avgränsning till lärare som hade undervisat i minst tre år, har inte gjorts vid jämförelser mellan 2012 och 2014 års enkätsvar. En analys av svaren 2012 visade att svarsfördelningen inte påverkades av en sådan avgränsning.

I lärarenkäten 2012 var det inte tillräckligt många av respondenterna som valde att tänka på ämnena samhällskunskap och kemi i besvarandet av frågorna om kursplaner och kunskapskrav. Därför görs inga analyser av ämnesskillnader i denna enkät.

Enkät 2004

Skolverket genomförde 2004 en enkätundersökning av lokalt kursplanearbete. För genomförandet av enkäten och en del resultat, se Skolverket 2005: *Hur används kursplanerna i skolan? – några resultat från en enkätundersökning 2004*. Skolverket Dnr 2003:2800, www.skolverket.se. En del av resultaten från den används också i en senare utvärdering, rapporterad i Skolverket 2008: *Kursplanen – ett rättesnöre? Lärare om kursplanerna i svenska, samhällskunskap och kemi*, Rapport 310.

En fråga om likvärdighet i betygssättningen från denna enkät, upprepades i vår lärarenkät 2014 och en jämförelse av svaren redovisas i kapitel 6.